

Проект!

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

(обн., ДВ, бр. 86 от 2005 г.; изм., бр. 46 и 109 от 2007 г., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 12, 27, 32 и 33 от 2009 г., бр. 15, 32 и 101 от 2010 г., бр. 13, 33, 60, 61 и 93 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 19, 20, 25 и 60 от 2012 г., бр. 17, 52, 70 и 71 от 2013 г., бр. 21 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 42, 60, 74 и 79 от 2015 г., бр. 32, 39, 62, 81 и 95 от 2016 г., бр. 13, 63 и 101 от 2017 г., бр. 7 и 44 от 2018 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2018 г. – бр. 87 от 2018 г.; изм., бр. 96 от 2018 г., бр. 7, 16 и 83 от 2019 г., бр. 98, 103 и 110 от 2020 г., бр. 9, 16 и 20 от 2021 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 41 от 2021 г.; изм., бр. 80 от 2021 г.; Решение № 13 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 85 от 2021 г. и бр. 32 от 2022 г.)

§ 1. В чл. 46 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинеи 4 - 7 се изменят така:

„(4) По-горестоящият по длъжност прокурор и прокурорът от по-горестоящата прокуратура може писмено да отмени или измени постановленията на непосредствено подчинените му прокурори. Писмените разпореждания на по-горестоящия по длъжност прокурор и на прокурора от по-горестоящата прокуратура са задължителни за прокурора от по-ниската по степен прокуратура.

(5) Когато отмени постановление за отказ да се образува досъдебно производство, по-горестоящият по длъжност прокурор и прокурорът от по-горестоящата прокуратура сам образува досъдебното производство, а когато отмени постановление за прекратяване на наказателното производство, ръководи разследването и осъществява постоянен надзор за законосъобразното му и своевременно провеждане като наблюдаващ прокурор.

(6) Когато установи, че по отношение на обвиняемия не са налице основанията на чл. 219, ал. 1, по-горестоящият по длъжност прокурор или прокурорът от по-горестоящата

прокуратура отменя постановлението, а когато установи, че неправилно е приложен законът, сам извършва действията по чл. 219.

(7) Когато установи основанията по чл. 219, ал. 1 за лице, което не е привлечено като обвиняем, по-горестоящият по длъжност прокурор или прокурорът от по-горестоящата прокуратура сам извършва действията по чл. 219.“

2. Създава се нова ал. 8:

„(8) Когато отменя постановление поради това, че не са извършени необходимите действия за разкриване на обективната истина, горестоящият прокурор указва какви действия следва да се извършат и за изясняване на какви обстоятелства.“

3. Досегашните ал. 6 и 7 стават съответно ал. 9 и 10.

§ 2. В част първа „Общи правила“ в глава осма се правят следните изменения и допълнения:

1. В наименованието след думата „Пострадал“ се добавя „и ощетено юридическо лице“

2. В чл. 75 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 в изречение първо след думите „които водят“ се добавят думите „до отказ за образуване“, след думите „превод на постановлението“ се добавят думите „за отказ за образуване“, и след думите „български език“ се добавят думите „да прави искане за ускоряване на досъдебното производство в предвидените в този кодекс случаи“.

В изречение второ след думите „които водят“ се добавят думите „до отказ за образуване“.

3. В ал. 3 думите „правата на пострадалия възникват“ се заменят с думите „пострадалият упражнява правата си“.

§ 3. Създава се чл. 75а:

„Ощетено юридическо лице

Чл. 75а (1) Ощетено юридическо лице е юридическото лице, което е претърпяло имуществени вреди от престъплението.

(2) Ощетеното юридическо лице има право: да бъде уведомено за правата си в наказателното производство; да бъде информирано за хода на наказателното производство; да участва в производството съгласно установеното в този кодекс; да прави искания,

бележки и възражения; да обжалва актовете, които водят до отказ за образуване, до прекратяване или спиране на наказателното производство; да прави искане за ускоряване на досъдебното производство в предвидените в този кодекс случаи. Искания, бележки, възражения, както и обжалване на актовете, които водят до отказа за образуване, прекратяване или спиране на наказателното производство, могат да бъдат извършвани по електронен път, подписани с квалифициран електронен подпис.

(3) Ощетеното юридическо лице упражнява правата си, ако изрично поиска да участва в досъдебното производство и посочи адрес в страната за призоваване и уведомяване за хода на производството. При изрично съгласие на ошетеното юридическо лице призоваването и уведомяването може да се извърши и на посочен от него електронен адрес.“

§ 4. В чл. 101 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) В случаите, когато е подадено съобщение за извършено престъпление спрямо лице, което не може да защити своите права и законни интереси поради безпомощно състояние или зависимост от извършителя, както и когато от съобщението е видно, че малолетен или непълнолетен пострадал няма родител, настойник, попечител или близки роднини, или техните интереси са противоречиви, прокурорът му назначава особен представител – адвокат, преди да образува досъдебно производство или да постанови отказ за образуване на досъдебно производство.”

2. Досегашните ал. 2, 3 и 4 стават съответно ал. 3, 4 и 5.

§ 5. В чл. 118, ал. 1, т. 2 след думите „гражданския ответник“ се поставя запетая и се добавят думите „лицето, направило съобщение за извършено престъпление“.

§ 6. В чл. 198 се правят следните изменения и допълнения:

1. В заглавието след думите „разгласяване на материалите по разследването“ се създава изречение второ със следното съдържание: „Съдебен контрол“.

2. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Прокурорът не може да разреши разгласяване на информация, събрана чрез използване на специални разузнавателни средства, извън нейното предназначение за опазване на националната сигурност или за целите на наказателното производство.“

3. Създават се ал.3-8:

„(3) Представители на средствата за масова информация и на юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза имат право на достъп до

постановленията на прокурора за отказ да образува досъдебно производство, за спиране и прекратяване на наказателното производство, освен ако постановленията съдържат класифицирана информация или друга защитена тайна в случаите, предвидени със закон, или достъпът засяга интересите на трето лице и то изрично е отказало предоставяне на исканата обществена информация и в случая не е налице надделяващ обществен интерес.

(4) Искането по ал. 3 се отправя писмено до наблюдаващия прокурор, който се произнася в седемдневен срок. Отказът за предоставяне на достъп до информация подлежи на обжалване от лицата по ал. 3 пред съответния първоинстанционен съд в седемдневен срок от уведомяването.

(5) Съдът разглежда жалбата еднолично в закрито заседание в седемдневен срок от постъпването ѝ, като се произнася по обосноваността и законосъобразността на отказа с определение, което е окончателно.

(6) Когато орган на досъдебното производство разгласи материали по разследването в нарушение на презумпцията за невинност или направи публично изявление, в което обвиняем се представя като виновен, обвиняемият може да поиска с писмена молба от съдия при съответния първоинстанционен съд да установи нарушението.

(7) Молбата по ал. 6 трябва да бъде подадена в седемдневен срок от деня, когато обвиняемият е узнал за нарушението.

(8) Съдът се произнася в седемдневен срок в закрито заседание с определение, което е окончателно.“

§ 7. В чл. 200 думите „както и на постановленията на прокурора по разследването срещу главния прокурор или срещу негов заместник“ се заличават.

§ 8. В чл. 213 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 2:

„(2) Препис от постановлението на прокурора от по-горестоящата прокуратура, с което се потвърждава постановлението по предходната алинея, се изпраща на лицата по ал. 1.“

2. Създават се ал. 3-6:

“(3) Потвърденото постановление за отказ да се образува досъдебно производство за тежко престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 от Наказателния кодекс подлежи на обжалване от лицата по ал. 1 пред съответния първоинстанционен съд в седемдневен срок от получаването на преписа.

(4) Съдът разглежда делото еднолично в закрито заседание не по-късно от един месец от постъпването на материалите по преписката, като се произнася по обосноваността

и законосъобразността на постановлението за отказ да се образува досъдебно производство с определение, което е окончателно.

(5) При отмяна на постановлението за отказ по ал. 1 съдът връща преписката на прокурора със задължителни указания относно прилагането на закона.

(6) Потвърждаването на постановлението от съда не е пречка за образуване на досъдебно производство, ако прокурорът или прокурор от по-горестояща прокуратура установят нови обстоятелства.“

§ 9. В чл. 219, ал. 2 се създава изречение второ:

„Когато установи, че не са налице основанията на чл. 219, ал. 1, прокурорът отменя постановлението за привличане на лицето като обвиняем.“

§ 10. В чл. 227, ал. 2 след думата „повереник“ се добавят думите „и ощетеното юридическо лице“.

§ 11. В чл. 243 се правят следните изменения:

1. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Препис от постановлението за прекратяване на наказателното производство се изпраща на обвиняемия, на пострадалия или на неговите наследници, на ощетеното юридическо лице, а когато от престъплението няма пострадад или ощетен юридическо лице – на лицето, направило съобщението по чл. 209 НПК, които могат да обжалват постановлението пред съответния първоинстанционен съд в седемдневен срок от получаването на преписа.“

2. В ал.7 след думите „неговите наследници“ съюзът „или“ се заличава, а след думите „ощетен юридическо лице“ се добавя „или от лицето, направило съобщението за извършено престъпление.“

3. Алинеи 10 – 13 се отменят.

§ 12. Създава се чл. 243а:

„Отмяна на постановлението за прекратяване на наказателното производство от прокурора

Чл. 243а. (1) Когато не са налице основанията за прекратяване на наказателното производство по чл. 243, ал. 1 НПК, постановлението за прекратяване на наказателното производство, което не е било обжалвано пред съд, може служебно да бъде отменено от прокурор от по-горестоящата прокуратура в срок до две години, когато производството е

образувано за тежко престъпление по смисъла на чл. 93, т. 7 от Наказателния кодекс, и в срок до една година – в останалите случаи, от издаването на постановлението за прекратяване на наказателното производство.

(2) Главният прокурор може да отмени постановлението за прекратяване на наказателното производство и след изтичането на срока по ал. 1, когато:

1. някои от доказателствата, върху които се основава постановлението, се окажат неистински;

2. прокурор или разследващ орган е извършил престъпление във връзка с участието си в наказателното производство;

3. чрез разследване се разкрият обстоятелства или доказателства, които не са били известни на прокурора, издал постановлението за прекратяване, и имат съществено значение за делото;

4. с решение на Европейския съд по правата на човека е установено нарушение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи във връзка с прекратяването на производството.

(3) След отменяне на постановлението за прекратяване на наказателното производство започва да тече нов срок по чл. 234 за извършване на разследването.

(4) Разпоредбите по предходните алинеи не се прилагат за постановленията на европейския прокурор и европейските делегирани прокурори.”

§ 13. В чл. 244 се правят следните допълнения:

1. В ал. 3 след думите „или неговите наследници“ се добавя „или на ощетеното юридическо лице, или на лицето, направило съобщението по чл. 209 НПК, когато от престъплението няма пострадал или ощетен юридическо лице“.

2. В ал. 5 след думите „или неговите наследници“ се добавя „ощетеното юридическо лице, или лицето, направило съобщението по чл. 209 НПК, когато от престъплението няма пострадал или ощетен юридическо лице“.

§ 14. В чл. 247б ал. 2 се изменя така:

“(2) Когато съдията-докладчик намери, че делото е подсъдно на съда:

1. прекратява наказателното производство в случаите по чл. 250, ал. 1;

2. насрочва образуваното по обвинителен акт дело, за което не са налице основанията за прекратяване по чл. 250, ал. 1, в разпоредително заседание в двумесечен срок от

постъпването му, а когато представлява фактическа или правна сложност, както и в други изключителни случаи председателят на съда може писмено да разреши разпоредителното заседание да бъде насрочено в определен от него по-дълъг срок, но не повече от три месеца;

3. осъществява правомощията по чл. 252, ал. 4, когато делото е образувано по тѣжба на пострадалия.”

§ 15. В чл. 248 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 9:

„(9) налице ли са основания за разделяне на делото.“

2. В ал. 5 се създават т. 5, 6 и 7:

„5. може да отдели материалите за неиздирен или неявил се без уважителни причини подсъдим, за когото не е приложима разпоредбата на чл. 269, ал. 3, за разглеждане на делото в негово отсъствие, в отделно дело, по което се произнася друг съдебен състав от стадия на разпоредителното заседание. В случай че неиздирен или неявил се подсъдим се яви по отделеното дело, двете дела се обединяват;

6. може да отдели материалите за подсъдим, изпаднал в краткотрайно разстройство на съзнанието, което изключва вменяемостта, или който има друго тежко заболяване, което пречи на провеждането на наказателното производство, в отделно дело, което се разпределя на нов съдебен състав;

7. може служебно или по искане на някоя от страните да обедини дела при условията на чл. 41.“

§ 16. Член 250 се изменя така:

1. В ал. 1 се създава нова т. 2:

„2. когато деянието, описано в обвинителния акт или в тѣжбата, не съставлява престъпление.“

2. Досегашната т. 2 става т. 3.

3. В ал. 2 изречение второ се изменя така: „В случаите, в които деянието, описано в обвинителния акт, съставлява административно нарушение, съдът изпраща делото заедно с веществените доказателства по компетентност на съответния административнонаказващ орган.“

4. В ал. 3 думите „и на обвиняемия“ се заличават.

5. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Определението за прекратяване на наказателното производство подлежи на обжалване и протестиране по реда на глава двадесет и първа. Разпореждането за прекратяване на наказателното производство за престъпление, което се преследва по тъжба на пострадалия, подлежи на обжалване по реда на глава двадесет и втора.“

§ 17. В чл. 252, ал. 4 НПК след изречение първо се добавя изречение второ: „В разпореждането за насрочване, с което се дава ход на тъжбата, съдията-докладчик определя правната квалификация на фактите, изложени в тъжбата.“. Изречение второ и трето стават съответно изречение трето и четвърто.

§ 18. В чл. 269 се създава ал. 4:

„(4) Когато неиздирен или неявил се подсъдим бъде издирен или се яви по отделено дело по реда на чл. 216, ал. 1 и чл. 248, ал. 5, т. 5, двете дела се обединяват служебно или по искане на някоя от страните. Когато по едно от делата е даден ход на съдебното следствие, председателят разяснява на подсъдимия извършените в негово отсъствие действия чрез прочитане на съдебния протокол и по негово искане съдът провежда допълнителен разпит на разпитаните свидетели.“

§ 19. В чл. 368 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думата „пострадалият“ се добавя „или неговите наследници“ и след „ощетеното юридическо лице“ се добавя „или лицето, направило съобщението за извършено престъпление“.

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) Пострадалият или неговите наследници, ощетеното юридическо лице или лицето, направило съобщението, могат да направят искане за ускоряване на разследването, ако е изтекла повече от една година от образуването на досъдебното производство и няма лице, привлечено в качеството на обвиняем. Нови искания могат да се правят след изтичане на шестмесечен срок от произнасянето на съда по ал. 4.“

3. Досегашните ал. 2 и 3 стават съответно ал. 3 и 4.

§ 20. В чл. 369, ал. 2 след думите „срок за извършване на действията“ се добавя „и дава задължителни указания относно прилагането на закона“.

§ 21. Създава се чл. 375а:

“Решаване на делото със споразумение за освобождаване на обвиняемия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание

Чл. 375а. (1) След приключване на разследването, когато са налице основанията на чл. 78а от Наказателния кодекс, по предложение на прокурора или на защитника може да бъде изготвено споразумение между тях за решаване на делото по реда на глава 29, с което подсъдимият се освобождава от наказателна отговорност с налагане на административно наказание.

(2) Със споразумението по ал. 2 може да се наложи административно наказание глоба под минималния размер, предвиден в чл. 78а, ал. 1 от Наказателния кодекс, както и да не се наложи кумулативно предвиденото наказание.

(3) При условията и по реда на глава 29 първоинстанционният съд може да одобри споразумение за решаване на делото, постигнато след образуване на съдебното производство, но преди приключване на съдебното следствие.”

§ 22. В чл. 382, ал. 6 се създава изречение второ:

„Когато обвинението е за престъпление, извършено в съучастие с други лица, които не участват в споразумението, съдът отбелязва изрично, че по отношение на тези лица няма влязла в сила присъда.“

§ 23. В чл. 383, ал. 1 след думите „на влязла в сила присъда“ се добавят думите „или на влязло в сила решение по 78а от Наказателния кодекс в случаите на чл. 375а, ал. 1 и ал. 3.“

§ 24. В чл. 396 ал. 2 се отменя.

§ 25. В чл. 401 се създава ал. 3:

„(3) Когато в досъдебното производство е привлечено като обвиняем гражданско лице, различно от посочените в ал. 2, което е в съучастие с лицата по чл. 396, се взема една от мерките за неотклонение по чл. 58.”

§ 26. В чл. 402 се създава нова ал. 4:

“(4) По отношение на гражданските лица по чл. 401, ал. 3 мерките за процесуална принуда се вземат по реда на глава седма, раздел II. Съдебният контрол върху взетите мерки на досъдебното производство по отношение на тези лица се осъществява като първа инстанция от Софийския градски съд, а като втора инстанция – от Софийския апелативен съд.”

§ 27. В чл. 408 се създава ал. 3:

„(3) Когато в досъдебното производство е привлечено като обвиняем гражданско лице, което е в съучастие с лицата по чл. 396, след като приключи разследването за това престъпление, военният прокурор разделя делото за това лице и го изпраща на компетентния прокурор по местоизвършване на престъплението.”

§ 28. В част пета се създава нова Глава 31а „Особени правила за разглеждане на дела за престъпления от общ характер, извършени от главния прокурор или от негов заместник“ с чл. 411а – 411и:

“Ред за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор

Чл. 411а. (1) При наличие на законен повод за започване на разследване срещу главния прокурор, както и в случаите на чл. 212, ал. 2, се уведомява наказателната колегия на Върховния касационен съд.

(2) Преписката по ал. 1 се разпределя на съдия на принципа на случайния подбор при спазване на изискванията на чл. 360б от ЗСВ измежду съдии на длъжност съдия във Върховния касационен съд от наказателната колегия или с ранг на съдия във Върховния касационен съд от наказателните отделения на апелативните и окръжните съдилища от списък, който се одобрява предварително от общото събрание на наказателната колегия на Върховния касационен съд.

(3) След определянето на съдия по реда на предходната алинея председателят на наказателната колегия на Върховния касационен съд незабавно уведомява прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, която го назначава за прокурор във Върховната касационна прокуратура за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор.

(4) Прокурорът за разследването на престъпления, извършени от главния прокурор, ръководи досъдебното производство и участва в съдебното производство. Срокът на изпълнение на функциите му на прокурор не може да бъде повече от две години освен с изрично негово съгласие. Ако производството срещу главния прокурор продължи повече от две години, наказателната колегия на Върховния касационен съд определя, а прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет назначава друг прокурор по реда на ал. 2.

(5) В случай че в шестмесечен срок от съобщението по ал. 1 възникнат и други законни поводи за образуване на досъдебно производство за извършено престъпление от главния прокурор или случаи по чл. 212, ал. 2 те се разглеждат от назначения от прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет прокурор за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор. Ако в този срок е отказано образуване на досъдебно производство, не са налице други законни поводи или е прекратено образуваното наказателното производство, след изтичането на този срок прокурорът за разследването на

престъпления, извършени от главния прокурор се възстановява на заеманата преди това длъжност като съдия.

(6) Прокурорът за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, участва във всички инстанции в съдебното производство. Срокът на изпълнение на функциите му на прокурор в наказателното производство не може да бъде повече от две години освен с изрично негово съгласие.

(7) При наличие на данни за обстоятелства по чл. 129, ал. 3 от Конституцията на Република България, които не съставляват престъпления, прокурорът за разследването на престъпления, извършени от главния прокурор, изпраща събраните материали на министъра на правосъдието.

Отказ от образуване на досъдебно производство

Чл. 411б. (1) Препис от постановлението за отказ от образуване на досъдебно производство се изпраща на пострадалия или на неговите наследници, на ощетеното юридическо лице или на лицето, съобщението по чл. 209, когато няма пострадад или ощетен юридическо лице, които могат да го обжалват пред Софийски градски съд в седемдневен срок от получаване на преписа.

(2) Съдът разглежда делото еднолично в закрито заседание не по-късно от един месец от постъпването на материалите по преписката, като се произнася по обосноваността и законосъобразността на постановлението за отказ да се образува досъдебно производство с определение.

(3) Определението на Софийски градски съд, с което се потвърждава постановлението, подлежи на обжалване в седемдневен срок от получаване на преписа пред Апелативен съд – София. Съдът се произнася в закрито заседание в седемдневен срок в състав от трима съдии с определение, което е окончателно.

(4) При отмяна на постановлението съдът връща преписката на прокурора със задължителни указания относно прилагането на закона.

(5) Потвърждаването на постановлението от съда не е пречка за образуване на досъдебно производство, ако се установят нови обстоятелства.

Разследващи органи

Чл. 411в. Разследващи органи по дела за престъпления, извършени от главния прокурор, са служителите от Министерството на вътрешните работи, назначени на длъжност „разследващ полицай“, определени със заповед на министъра на вътрешните работи, и служителите от Агенция „Митници“, назначени на длъжност „разследващ

митнически инспектор“ и определени със заповед на министъра на финансите по предложение на директора на Агенция „Митници“.

Съдебен контрол върху действията на прокурора за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор

Чл. 411г. Постановленията на прокурора за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, се обжалват пред съдия от Софийския градски съд, който в закрито заседание се произнася с определение относно тяхната законосъобразност. Определението е окончателно.

Прекратяване на наказателното производство

Чл. 411д. Разпоредбите на чл. 243а не се прилагат в случаите на прекратяване на наказателното производство, по което се разследват престъпления, извършени от главния прокурор.

Основания и ред за отвеждане

Чл. 411е. (1) Разпоредбите на чл. 47, ал. 1 – 3 се прилагат и по отношение на прокурора по разследване срещу главния прокурор.

(2) По основателността на отвода и самоотвода на прокурора по разследване срещу главния прокурор в досъдебното производство се произнася съдия от Софийски градски съд по реда на чл. 441г, а в съдебното производство – съдът, който разглежда делото.

Подсъдност

Чл. 411ж. (1) Делата за престъпления от общ характер, извършени от главния прокурор, са подсъдни като първа инстанция на Софийския градски съд.

Разглеждане на дела за престъпления от общ характер, извършени от заместник на главния прокурор

Чл. 411з. Разпоредбите по тази глава се прилагат за престъпления от общ характер, извършени от заместник на главния прокурор.

Прилагане на общите правила

Чл. 411и. Доколкото в тази глава няма особени правила, прилагат се общите правила.”

§ 29. В чл. 416 се създава ал. 8:

„(8) Съдът, който е постановил влязлата в сила присъда или определение, се произнася по жалба на осъдения, че присъдата или определението са приведени в изпълнение без правно основание. Жалбата не спира изпълнението, освен ако съдът разпорежи друго. Ако намери искането за допустимо, съдът го разглежда в седемдневен срок в открито съдебно заседание с участието на прокурор и с призоваване на осъдения и се произнася с определение, което е окончателно. Когато намери искането за основателно съдът освобождава осъдения, който незаконно е лишен от свобода.”

§ 30. В чл. 417 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Препис от постановлението на прокурора се изпраща на осъдения, който може да го обжалва в седемдневен срок от получаване на преписа пред съдия от съда, постановил влязлата в сила присъда, който го разглежда в закрито заседание. Определението на съда е окончателно.”

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 31. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23, 32, 45, 81 и 82 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 20, 50 и 81 от 2012 г., бр. 15, 17, 30, 52, 66, 70 и 71 от 2013 г., бр. 19, 21, 53, 98 и 107 от 2014 г., бр. 14 от 2015 г., бр. 28, 39, 50, 62 и 76 от 2016 г., бр. 13 от 2017 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2017 г. – бр. 14 от 2017 г.; изм., бр. 63, 65, 85, 90 и 103 от 2017 г., бр. 7, 15, 49 и 77 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г.; Решение № 2 на Конституционния съд от 2019 г. – бр. 19 от 2019 г.; изм., бр. 29, 64 и 83 от 2019 г., бр. 11, 86, 103, 109 и 110 от 2020 г., бр. 16 от 2021 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 41 от 2021 г.; Решение № 6 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 43 от 2021 г.; изм., бр. 80 от 2021 г. и бр. 15, 24 и 32 от 2022 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 16, ал. 2 изречение 2 се изменя така: “Изборът по колегии се извършва между хабилитирани учени по правни науки, адвокати и други юристи с високи професионални и нравствени качества, които не са прокурори или следователи, съобразно тяхната професионална квалификация и насоченост.”

2. В чл. 30 се правят следните изменения и допълнения:

а) В ал.2 т. 21 се отменя;

б) В ал. 5 се създават т. 20 и 21:

„20. назначава съдия, избран по чл. 411а, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс, за прокурор за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, на длъжност прокурор във Върховната касационна прокуратура, който да изпълнява функциите на прокурор по глава 31а от Наказателно-процесуалния кодекс. След изтичане на срока по чл. 411а, ал. 5 или ал. 6 от НПК, прокурорът за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор се възстановява на предишната заемана от него длъжност;

21. срокът на изпълнение на функциите по т. 20 може да бъде продължаван с изрично съгласие на лицето.”

в) Създава се нова ал. 7:

„(7) В случаите, когато прокурорът за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, си направи самоотвод, бъде отведен или е в трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си, прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет назначава заместващ прокурор по реда на ал.5, т. 20.“

3. В чл. 112 се създава ал. 6:

“(6) Общото събрание на наказателната колегия на Върховния касационен съд одобрява списък от действащи съдии на длъжност съдия във Върховния касационен съд от наказателната колегия или с ранг на съдия във Върховния касационен съд от наказателните отделения в апелативните и окръжните съдилища, които притежават подходящите професионални качества, измежду които при необходимост на случаен принцип се разпределя преписката, образувана по съобщение за извършено престъпление от главния прокурор.”

3. В чл. 138а се правят следните изменения и допълнения:

а) създава се ал. 2:

“(2) Главният прокурор ежегодно в срока по ал. 1 внася в Народното събрание доклад относно дейността на прокуратурата по противодействие на корупционните престъпления, който включва информация и анализ за: образувани и приключили дела за корупционни престъпления; за корупционни престъпления от висок обществен интерес докладът съдържа информация за фазата, на която се намират делата, брой на осъдителни и оправдателни присъди, други основания за приключване на производствата; анализ на сроковете за извършване на разследванията, качеството на обвинителните актове и причините за конкретния резултат от производството. Корупционните престъпления от висок обществен интерес се определят въз основа на критерии, които включват длъжност на лицето в йерархията на органите на публична власт, степен на засегнат интерес и степен на обществена значимост и публичен интерес.“

б) Алинеи 2-4 стават съответно ал. 3-5.

в) В ал. 5 изразът “ал. 1 и 2” се заменя с “ал. 1, 2 и 3”.

4. В чл. 139 ал. 4 се отменя.

5. В чл. 143 се правят следните изменения:

а) Алинеи 3 – 7 се изменят така:

„(3) Прокурорът от по-горестоящата прокуратура може да извършва всички действия, включени в компетентността на подчинените му прокурори, и писмено да спира и да отменя постановленията им в определените в Наказателно-процесуалния кодекс случаи. Писмените разпореждания на по-горестоящия по длъжност прокурор и на прокурора от по-горестоящата прокуратура са задължителни за прокурора от по-ниската по степен прокуратура.

(4) Когато отмени постановление за отказ да се образува досъдебно производство по-горестоящият по длъжност прокурор и прокурорът от по-горестоящата прокуратура сам образува досъдебното производство, а когато отмени постановление за прекратяване на наказателното производство, ръководи разследването и осъществява постоянен надзор за законосъобразното му и своевременно провеждане като наблюдаващ прокурор.

(5) Когато установи, че по отношение на обвиняемия не са налице основанията на чл. 219, ал. 1, по-горестоящият по длъжност прокурор или прокурорът от по-горестоящата прокуратура отменя постановлението, а когато установи, че неправилно е приложен законът, сам извършва действията по чл. 219.

(6) Когато установи основанията по чл. 219, ал. 1 за лице, което не е привлечено като обвиняем, по-горестоящият по длъжност прокурор или прокурорът от по-горестоящата прокуратура сам извършва действията по чл. 219.“

(7) Когато отменя постановление поради това, че не са извършени необходимите действия за разкриване на обективната истина, горестоящият прокурор указва какви действия следва да се извършат.“

б) Алинея 9 се отменя.

6. Член 144 се изменя така:

„Чл. 144. (1) В предвидените в закона случаи прокурорът:

1. ръководи разследването и осъществява постоянен надзор за законосъобразното му и своевременно провеждане като наблюдаващ прокурор;

2. извършва разследване или отделни действия по разследването и други процесуални действия;

3. участва в съдебното производство като държавен обвинител;
 4. взема мерки за отстраняване на допуснатите закононарушения по реда, установен в Наказателно-процесуалния кодекс;
 5. следи за спазване на законността в административния процес;
 3. участва в граждански дела;
 4. прилага предвидените от закона мерки при наличие на данни, че може да бъде извършено престъпление от общ характер или друго закононарушение;
 5. упражнява надзор за законност върху изпълнение на наказанията, на другите принудителни мерки и в местата за задържане.
- (2) Разпорежданията на прокурора, издадени в съответствие с правомощията му по ал. 1, са задължителни за държавните органи, длъжностните лица, юридическите лица и гражданите.
- (3) В рамките на правомощията си по ал. 1, т. 1 и 4 прокурорът може да дава задължителни писмени разпореждания на полицейските органи.
- (4) Прокурорът протестира и иска отмяна или изменение на незаконосъобразни актове по реда, предвиден със закон.
- (5) Координацията и взаимодействието между прокуратурата на Република България, органите на Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална сигурност“ и митническите органи при провеждане на досъдебно производство се урежда с инструкция на главния прокурор, министъра на вътрешните работи, председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ и министъра на финансите.“

7. В чл. 147 се правят следните изменения и допълнения:

а) Алинеи 1-3 се изменят така:

„Чл. 147 (1) Когато длъжността на прокурор в съответната прокуратура не е заета или прокурор е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг прокурор от същата прокуратура, след вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия:

1. апелативният прокурор – за своя район, може да командирова:

а) в апелативна прокуратура – прокурор от окръжна прокуратура със съответен ранг;

б) в окръжна прокуратура – прокурор от районна прокуратура със съответен ранг;

2. окръжният прокурор – за своя район, може да командирова:

а) в окръжна прокуратура – прокурор от друга районна прокуратура, след вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия;

б) в районна прокуратура на свободна длъжност за прокурор – младши прокурор от друга районна прокуратура със стаж над една година, след вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия;

3. главният прокурор може да командирова:

а) във Върховната касационна прокуратура – прокурор от апелативна или окръжна прокуратура, който има най-малко 12 години юридически стаж и ранг „прокурор във Върховната касационна прокуратура“ след вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия“;

б) в Националната следствена служба – следовател от окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури, който имат най-малко 12 години юридически стаж и ранг „следовател в Националната следствена служба“, след вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия;

в) следователите от окръжните следствени отдели, след вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия.

(2) След вземане на становище на Комисията по атестирането и конкурсите към прокурорската колегия главният прокурор може да командирова прокурори от цялата страна при невъзможност за командироване по реда на ал. 1, т. 1 и 2.

(3) За всяко командироване се издава заповед с мотиви за наличие на служебна необходимост и за определяне на конкретния прокурор или следовател.

б) Създава се нова ал. 4:

“(4) Срокът на командироване не може да бъде по-дълъг от 6 месеца в рамките на една година.”

в) Досегашните ал. 4 и 5 стават съответно ал. 6 и 7.

г) Създава се нова алинея 8:

“(8) Разпоредбите на предходните алинеи не се прилагат по отношение на прокурора за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или от негов заместник.”

8. В чл. 170 ал. 6 се отменя.

9. Член 173а се изменя така:

„Чл. 173а. (1) При наличието на законен повод за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор или от негов заместник, както и в случаите по чл. 212, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс, се уведомява наказателната колегия на Върховния касационен съд. Образованата преписка или досъдебното производство се разпределя незабавно по реда на чл. 411а, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс.

(2) Председателят на наказателната колегия на Върховния касационен съд незабавно уведомява прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет, която назначава определения по ал. 1 съдия за прокурор във Върховната касационна прокуратура.

(3) В случай че в шестмесечен срок от назначаването на прокурора по разследването срещу главния прокурор или негов заместник са налице и други законни поводи за започване на разследване срещу главния прокурор или срещу негов заместник, както и в случаите на чл. 212, ал. 2, те се разглеждат от прокурора по ал. 2.

(4) Срокът на изпълнение на функциите на прокурор за разследването на престъпления, извършени от главния прокурор или от негов заместник, не може да бъде повече от две години, освен с изрично негово съгласие. Ако досъдебното производство продължи повече от две години и не е налице такова съгласие, наказателната колегия на Върховния касационен съд определя, а прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет назначава друг прокурор по реда на този член.”

10. В чл. 175 ал. 6 се отменя.

11. В чл. 230 ал. 1 се създава изречение трето със следното съдържание: „Предложение за временно отстраняване от длъжност на заместник на главния прокурор се прави от прокурора за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор.“

12. Създава се чл. 230а:

„Чл. 230а. (1) Когато главният прокурор е привлечен като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер, прокурорът за разследване на престъпления, извършени от главния прокурор, прави мотивирано искане до пленума на Висшия съдебен съвет за временното му отстраняване от длъжност до приключване на наказателното производство.

(2) Пленумът връчва на главния прокурор препис от искането по ал. 1 не по-късно от 7 дни преди заседанието, на което то ще бъде разгледано, като преди вземането на решение му предоставя възможност да бъде изслушан или да даде писмено становище.

(3) Пленумът се произнася в срок до 14 дни от получаване на искането по ал. 1 с мотивирано решение, което подлежи на обжалване по реда на чл. 323.

(4) Срокът на временното отстраняване от длъжност в досъдебната фаза на наказателното производство не може да надвишава срока по чл. 234, ал. 8 от Наказателно-процесуалния кодекс. Решението подлежи на обжалване по реда на чл. 323, а при изтичането на срока, независимо от това дали наказателното производство е било спирано, отстраненият главен прокурор се възстановява на заеманата длъжност.

(5) За периода на временното отстраняване от длъжност на главния прокурор се заплаща възнаграждение в размер на минималната работна заплата.

(6) Когато по отношение на главния прокурор е постановена мярка за неотклонение задържане под стража или домашен арест във връзка с повдигнатото обвинение за умишлено престъпление от общ характер, той се смята за временно отстранен от длъжност от датата на влизане в сила на определението по чл. 64, ал. 4 от Наказателно-процесуалния кодекс. Съдът, взел мярката за неотклонение, незабавно изпраща препис от определението на пленума на Висшия съдебен съвет.

(7) При отмяна или изменение на мярката за неотклонение в по-лека от посочените в предходната алинея, в тридневен срок прокурорът може да направи мотивирано искане за продължаване на временното отстраняване, ако не е изтекъл срокът по чл. 234, ал. 8 от Наказателно-процесуалния кодекс. Искането се разглежда от пленума на Висшия съдебен съвет по реда на ал. 1 – 3 в срок до 14 дни от получаването му. Ако искането не бъде уважено, главният прокурор се възстановява на заеманата длъжност от датата на решението на пленума на Висшия съдебен съвет, освен ако не са налице основанията по чл. 69, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс.

(8) Общият срок на отстраняване на главния прокурор в досъдебната фаза на наказателното производство по ал. 7 и 8 не може да бъде по-дълъг от този по чл. 234, ал. 8 от Наказателно-процесуалния кодекс.

(9) Разпоредбите на ал. 1 – 9 се прилагат и за заместника на главния прокурор.”

13. В чл. 308 ал. 2 думите „и на прокурора по разследването срещу главния прокурор или негов заместник“ се заличават.

14. В чл. 311 т. 4 думите „и на прокурора по разследването срещу главния прокурор или негов заместник“ се заличават.

15. В чл. 312, ал. 2 думите „и прокурора по разследването срещу главния прокурор или срещу негов заместник“ се заличават.

16. В чл. 360б се създават ал. 3- 6:

“(3) Съгласуването по ал. 1 с министъра на електронното управление е публично и се осъществява на два етапа:

1. предварително, по реда на чл. 58б от Закона за електронното управление

2. при внедряване на системата, като съгласуването включва представяне на:

а) изходния код на системата;

б) докладите за приемането на системата;

в) извършените тестове за мрежова и информационна сигурност, свързани с използването на системата.

(4) Системите се възлагат от органите на съдебната власт в съответствие с изискванията на чл. 58а от Закона за електронното управление.

(5) Висшият съдебен съвет, съгласувано с министъра на електронното управление, възлага извършване на одит на мрежовата и информационна сигурност на системите веднъж годишно и представя докладите от проведения одит на министъра на правосъдието и министъра на електронното управление.

(6) При системи за случайно разпределение по чл. 9, случайността на разпределението трябва да може да бъде публично доказана с криптографски средства, определени с наредба на министъра на правосъдието, съгласувано с министъра на електронното управление.”

§ 32. В Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство (обн., ДВ, бр. 103 от 2004 г.; изм., бр. 82 от 2006 г., бр. 33 и 66 от 2008 г., бр. 82 от 2009 г., бр. 21 и 53 от 2014 г., бр. 44 от 2018 г., бр. 17 от 2019 г., бр. 11 от 2020 г., бр. 16 и бр. 80 от 2021 г.) в чл. 3, ал. 1, т.1 след думите „граждански ищец“ се добавя „лицето, направило съобщение за извършено престъпление“.

§ 33. В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г. – бр. 97 от 1995 г.; изм., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г. – бр. 120 от 1997 г.; изм., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г. – бр. 98 от 2000 г.; изм., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 32 от 2010 г., бр. 33 и 60 от 2011

г., бр. 19, 20 и 60 от 2012 г., бр. 17, 61 и 84 от 2013 г., бр. 19, 53 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 74, 79 и 102 от 2015 г., бр. 32 и 47 от 2016 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2016 г. – бр. 83 от 2016 г.; изм., бр. 95 от 2016 г., бр. 13, 54, 85 и 101 от 2017 г., бр. 55 от 2018 г., бр. 1, 7, 16 и 83 от 2019 г. и бр. 13, 23, 28, 88, 103 и 108 от 2020 г. изм., бр. 9 от 2.02.2021 г., в сила от 6.02.2021 г.; Решение № 12 от 30.09.2021 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 84 от 8.10.2021 г. и бр. 53 от 2022 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 116, ал. 1, т. 11 след думата „расистки“ се поставя запетая, съюзът „или“ се заличава и след думата „ксенофобски“ се добавя „или такива, свързани със сексуалната ориентация“.

2. В чл. 131, ал. 1, т. 12 след думата „расистки“ се поставя запетая, съюзът „или“ се заличава и след думата „ксенофобски“ се добавя „или такива, свързани със сексуалната ориентация“.

3. В особената част, глава втора „Престъпления против личността“, се създава раздел Va „Изтезание“ с чл. 144б:

„Раздел Va

Изтезание

Чл. 144б. (1) Който причини другиму силна болка, физическо или душевно страдание, за да даде той или друго лице сведение или признание, за да бъде наказан за деяние, което той или друг е извършил или се подозира, че е извършил, или за да бъде той или друг заплашен или принуден да извърши нещо против волята си, се наказва за изтезание с лишаване от свобода от три до осем години.

(2) За изтезание:

1. извършено от длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или на функцията му;

2. извършено с явно или мълчаливо съгласие или по нареждане на длъжностно лице при или по повод изпълнение на службата или на функцията му;

3. съпроводено с причиняване на средна телесна повреда;

4. извършено поради защитен признак на пострадалия, наказанието е лишаване от свобода от пет до дванадесет години.

(3) Когато с деяние по ал. 1 или ал. 2 т. 1, 2 и 4 е причинена тежка телесна повреда или смърт, наказанието е лишаване от свобода от десет до двадесет години или доживотен затвор.

(4) Когато е причинена смърт или тежка телесна повреда на повече от едно лице или деянието представлява особено тежък случай, наказанието е лишаване от свобода от петнадесет до двадесет години или доживотен затвор.“

§ 34. В чл. 2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (Загл. изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г.)(Обн., ДВ, бр. 60 от 5.08.1988 г., в сила от 1.01.1989 г., доп., бр. 59 от 9.07.1993 г., изм., бр. 12 от 9.02.1996 г., доп., бр. 67 от 27.07.1999 г., в сила от 28.08.1999 г., изм., бр. 92 от 10.11.2000 г., в сила от 1.01.2001 г., изм. и доп., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм., бр. 33 от 21.04.2006 г., изм. и доп., бр. 43 от 29.04.2008 г., в сила от 30.05.2008 г., доп., бр. 17 от 6.03.2009 г., бр. 38 от 18.05.2012 г., в сила от 19.11.2012 г., изм. и доп., бр. 98 от 11.12.2012 г., изм., бр. 7 от 19.01.2018 г., изм. и доп., бр. 94 от 29.11.2019 г.) се създава т. 8:

„8. при влязъл в сила съдебен акт за установено нарушение, извършено от орган на досъдебното производство чрез разгласяване на материали по разследването в нарушение на презумпцията за невиновност или при публично изявление, в което обвиняем се представя като виновен.“

§ 35. В срок до 6 месеца от влизане в сила на този закон, Висшият съдебен съвет изпраща за съгласуване всички действащи системи по реда на чл. 360б, ал. 3, т. 2 на Закона за съдебната власт.